

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

รากฐานแห่งพุทธศาสนา คือ จิตตภาวนา

สวดมนต์นี้สำคัญนะ ถ้าสวดอยู่กับคำสวดมนต์ คำสวดมนต์ก็เลยกลายเป็นคำ
บริกรรมภาวนาไปในตัว มีสติสวดมนต์ภาวนาถูกต้องทั้งสอง นี่ก็เคยพูดดูเหมือนจะมี
เขียนออกเป็นตัวหนังสือก็มีละมังที่ไปอยู่บ้านโคก พ่อแม่ครูจารย์มันท่านสวดมนต์ เรา
เดินจงกรมได้ยินเสียงท่านสวดพึมพำๆ จิตมันก็ชอกแซกอยากรู้ อยากเห็นว่าท่านสวด
มนต์นี้ท่านสวดบทใดบ้าง เพราะการสวดมนต์เราก็เรียนมาเหมือนกัน ที่ท่านสวดนี้ท่าน
สวดบทใดบ้างนะ พึมพำๆ นี่ละที่ว่าท่านกันห้องอยู่ ศาลาเล็กๆ แล้วก็กันห้องอยู่นี้ เราก็
เดินเข้าไปฟัง

พอเข้าไปใกล้ที่โรหุดทุกที พอเข้าไป หุดแล้วเงิบเราก็ยังไม่รู้สึกตัวนะ แล้ว
ถอยออกมาก่อน ความมุ่งหมายก็คือว่าท่านสวดมนต์บทใดบ้าง ว่านั่นนะความหมายนะ
ครั้นเข้าไปแล้วเงิบก็เลยถอยออกมา ครั้นออกมาไม่นานแหละออกมาทางจงกรมเรา
เราเดินจงกรมนี้พอได้ยินเสียงอยู่เพราะมันสงบ ได้ยินเสียงถึงสามหน พอไปที่ไรท่าน
เงิบนะ ถอยออกมา ครั้งที่สามนี่ถึงตื่นตัว ครั้งที่สามท่านเงิบอีก พอสะดุดใจ เอ้ นี่
ไม่ใช่ท่านรู้เราแล้วหรือ พอว่าเงิบกรุดเลยไม่เข้าอีก พอเราออกมาท่านก็สวดอีก

ตอนเข้าคอยดูอาการปฏิกิริยาการแสดงออกของท่าน โอ้ย ท่านรู้จริงๆ เวลาเปิด
ประตูห้องท่านเราก็เข้าเอาบริขารนั้นนี่ออกมา วันนั้นตาท่านจ้องจับเรา เพราะเราก็หัว
หลังหะอย่างว่าแหละต้องได้ระวัง ตาท่านจ้องเสียด้วยเราก็เลยไม่ลืม ท่านสวดอะไรๆ
ก็มันอยากรู้ อยากเห็น ไปศึกษา จะว่าโง่หรือไม่โง่ก็แล้วแต่จะพิจารณา มันอยากรู้ อยาก
เห็นอะไรต่ออะไร ที่ท่านสวดนั้นท่านสวดอะไรบ้างสวดมนต์

คือการสวดมนต์นี้เราก็เรียนมามากต่อมาก เพราะไปอยู่หลายวัด ไปวัดนี้เขามีก
กฏกติกา ที่มาอยู่วัดนี้ต้องให้สวดมนต์ได้นั้นๆ ก่อนถึงจะเรียนอะไรก็เรียน ถ้าไม่ได้
ไม่ได้ ไม่ตกลงให้เรียน ก็ต้องเรียนให้ได้ ไปวัดนั้นมีข้อตกลงก็เรียนอีก สุดท้ายก็ได้มาก
ซิเรา นั่นละเวลาท่านสวดมนต์พึมพำๆ จึงอยากฟังว่าท่านสวดอะไรบ้างน้ำ จะว่าดี
หรือไม่ดีคือมันอยากทราบ พอสะดุดใจว่า เอ๊ะ นี่ไม่ใช่ท่านรู้เรื่องเราแล้วหรือ แผ่นเลย
ตั้งแต่นั้นไม่เข้าไปอีก ตอนที่เข้าไปนี้มีแต่อยากรู้ อยากเห็นว่าท่านสวดมนต์อะไร เพราะ
ท่านสวดนานนะสวดมนต์ พ่อแม่ครูจารย์มันสวดนานสวดมนต์ จากนั้นก็เงิบท่าน
ภาวนา

คำว่าภาวนาของท่านผู้ลึกลับแล้วกับพวกเรานี้ต่างกันมากนะ ท่านผู้ลึกลับ
แล้วท่านภาวนามีความหมายหลายอย่าง จากการภาวนาก็พิจารณา แน่ ลึกชั้นหยาบ

ละเอียดยาประมาณไม่ได้ในจิตดวงนี้ ที่จะรู้จะเห็นจะพิจารณาเรื่องอะไร ไปอยู่บ้านโคก ที่ต้อมๆ ไปฟังท่านสวดอะไร ตั้งแต่นั้นมาไม่ไปอีกเลย เช็ด กลัว กลัวย้อนหลังเข้าอีก ด้วย เพราะเห็นฤทธิ์เดชของท่านแล้วเวลาไปอยู่กับท่านท่านเป็นยังไง ความละเอียด แลคมคมทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับท่านทั้งหมด แล้วท่านทำไมจะไม่รู้เราหลับหูหลับตา เช่อๆ ซ่าๆ เข้าไปหาท่าน ท่านทำไมจะไม่รู้ ความหมายว่าอย่างนั้น เพราะฉะนั้นมันถึง กลัวย้อนหลังซี

พ่อแม่ครูจารย์มันเวลาท่านพูดเราอดหัวเราะไม่ได้ คือท่านพูดธรรมดาๆ สิ่งที่น่าขบขันน่าหัวเราะนี้ท่านไม่ได้หัวเราะนะ ท่านพูดธรรมดาๆ ไปอย่างนั้นละ ไอ้เรานี่มัน จะตายออกจะแตก มันอดหัวเราะไม่ได้ กลั้นเอาไว้ว่าจั้นเถอะ ท่านพูดอะไรๆ แล้วก็นิสัย นี้ด้วยเรา จะว่าดีหรือไม่ดี หรือว่าสวดว่าแทรก ว่าโง่หรือฉลาด มันก็ยากอยู่นะ สำหรับเราเองที่จะรู้อะไรสิ่งนี้ ท่านพูดท่านพูดเฉยๆ ไอ้เรามันมีอะไร มันพูดยากนะเรา มีทั้งจริงทั้งเล่น ตลกขบขัน ลึกตื้นหยาบละเอียดธรรมดาธรรมมันอยู่ในนั้นหมดเลย แยะ ออกมาทางไหน มันก็เป็นทางนั้นๆ ไป

เรื่องบิณฑบาตนี้เราได้อธิษฐานพระ บิณฑบาตถ้าองค์ไหนไปติดกับท่าน เราจะ เตือนเวลาเราไม่อยู่ ให้รู้จักวิธีปฏิบัติต่อท่าน คือท่านจะมีธรรมของท่านเป็นประจำ เวลาไปบิณฑบาต เดินไปๆ ท่านเห็นสัตว์ตัวใด ท่านจะพูดเรื่องสัตว์ตัวนี้สัตว์ตัวนั้น เรื่องนั้นเรื่องนี้ต่อเรื่องนั้นต่อเรื่องนี้ไปเรื่อย ๆ เป็นนิสัยของท่าน นั้นเป็นธรรมนะนั่น เป็นอยู่ภายใน เวลามันมาเป็นในเรา ไม่ใช่วัดรอยนะ มันเป็นจริง ๆ เรา แต่พอตีมันรู้ไว้ ก่อนแล้ว รู้ก่อนหน้าที่เราเป็นอย่างนั้น มันมีนิสัยบอกอยู่ เลยบอกให้หมู่เพื่อนฟัง

สั่งหมู่เพื่อนเสมอ เวลาท่านไปท่านพูดเรื่องอะไรๆ นี้ให้ฟัง ท่านพูดเรื่องธรรมะ ของท่านต่างหาก ท่านไม่ได้พูดอะไรกับเรา เห็นหมู่ท่านพูดเรื่องหมู่ เห็นหมาพูดเรื่อง หมา เห็นวัวเห็นควาย เห็นเด็กเห็นผู้ใหญ่ถ้าผ่านมานี้ ท่านจะพูดเรื่องคนนั้น พอจากนั้นก็ต่อเรื่องนั้น เจอคนนั้นเจอสัตว์ตัวนั้น ท่านจะเอาเรื่องคน สัตว์ตัวนั้นคนๆ นั้นต่อไป เรื่อยๆ มันเป็นอยู่ในใจของท่าน เป็นธรรมของท่าน เราได้เตือนหมู่เพื่อนเสมอ เวลาไป กับท่าน ท่านพูดบางที่เป็นเชิงถามนี้ อย่าไปตอบง่าย ๆ นะ

ถ้าพูดเป็นเชิงถาม ก็ให้นิ่งเฉยๆ ถ้าหากว่าท่านจะถามจริง ๆ ท่านจะย้ำหรืออย่าง หนึ่งท่านหันหน้ามาปุ๊บ หือ อย่างนั้นใช้ไหม ซ้ำเข้าอีกเป็นลักษณะตั้งใจถามจริง ๆ เรา จะตอบบ้างก็ได้ แต่อย่าตอบมาก ถ้าท่านพูดเป็นเชิงถามเราอย่าไปตอบนะ เรื่องพ่อแม่ ครูจารย์มันท่านเป็นอย่างนั้น คือมันเป็นอยู่ภายใน อันนั้นเราก็พอจับเงื่อนได้บ้างแล้ว ตั้งแต่เราปฏิบัติอยู่นั้น เพราะฉะนั้นถึงได้เตือนหมู่เพื่อนว่า เวลาท่านพูดเรื่องอะไรๆ เรื่องสัตว์เรื่องบุคคล สัตว์ตัวใดรายใดบุคคลผู้ใดนี้ เวลาท่านพูดเป็นเชิงถามอย่าไป

ตอบง่าย ๆ นะ เป็นเรื่องธรรมดาของท่านจากมาผ่าน เป็นลักษณะที่ว่าพอลากก็ลางบ้าง ผ่านไป อย่าตอบนะเราว่านั่น นั่นละธรรมดาท่านเป็นอย่างนั้น อันนี้มันพอจับได้ เราก็ไม่เคยพูดอย่างนี้ ธรรมดาที่มีมันออกรับเรื่องราวและสัตว์และบุคคลรายไทม์มันเป็นอย่างนี้มันออกรับกัน ๆ

เพราะฉะนั้นเราถึงได้เตือนหมู่เพื่อน เวลาไปกับท่าน ท่านจะพูดเรื่องของท่านไป แต่เรื่องของท่านนั่นคือเรื่องของธรรม โดยอาศัยสัตว์บุคคลใดเข้ามาผ่าน นำเรื่องนั้นมาพูดต่อไป แล้วเวลาท่านถามอย่าตอบง่าย ๆ นะเราบอก ถ้าหากว่าท่านจะตั้งใจถามจริง ๆ ท่านจะช้าว่า หือว่านั่น หรือบางทีท่านหันหน้ามาจ้อง หากจะควรตอบในเวลาเช่นนั้น ก็ให้ตอบเสียเพียงย่อ ๆ อย่าตอบมากเราว่านั่น

จอมปราชญ์สมัยปัจจุบันนี้ก็คือพ่อแม่ครูจารย์มันเรา บอกได้เลยว่าจอมปราชญ์สมัยนั้นสมัยนี้สมัยปัจจุบัน เนื้อธรรมจึงไม่มีคำว่าอดีตอนาคต เป็นธรรมด้วยกัน ใครนำใครรู้ใครเห็นใครนำมาพูดก็เป็นเรื่องถูกต้องด้วยกัน ยิ่งเป็นพ่อแม่ครูจารย์มันด้วยแล้ว โอ้ สำคัญมาก ท่านพูดไปนี้ท่านจะไม่นิ่งนะ ไปนี้ไปเจอหมา ท่านจะนำเรื่องหมามาพูด พูดเป็นธรรมไปนะ คอยฟังอยู่ข้างหลัง เราคอยฟัง เป็นธรรมเป็นคติสอนพวกหลังข้างหลังก็มีเป็นเรื่องธรรมเกิดขึ้นเฉพาะ ประกอบกันกับเหตุการณ์นี้ก็มี

เราจึงได้เตือนหมู่เพื่อน เวลาเดินตามหลังท่านไปนี้ หากท่านถามจากมาอย่างนี้เรียกว่าพอลากมาควรลางก็ลางเสียบ้างอย่างนี้ อย่าไปตอบง่าย ๆ นะเราว่า ถ้าท่านจะถามจริง ๆ ท่านจะช้า เช่นหือ แล้วท่านจ้อง หากจะตอบก็ตอบเสียบ้างนิดหน่อย เราบอกเพราะเรื่องของท่านกับเรื่องของเรามันต่างกัน เรื่องของท่านเป็นเรื่องธรรมล้วน ๆ เรื่องของพวกเรานี้มักจะพูดว่าเรื่องกิเลสล้วน ๆ มันเข้ากันไม่ได้ เวลาธรรมะมันเปิดมันถึงรู้ชัด ธรรมะเปิดภายในใจ เปิดจากด้านจิตตภาวนา ด้านพิจารณาใคร่ครวญเรื่องอรรถเรื่องธรรม

สิ่งที่ปิดธรรมก็คือกิเลส ไม่ใช่อะไร กิเลสนั้นละปิดธรรมมากน้อย มันปิดอยู่ในหัวใจ เหมือนว่าอากาศมันไม่เปิดเผยคือมันมีเมฆมีหมอก แล้วมันไม่แจ่มไม่ชัด ถ้าอากาศเปิดเผย ตะวันจ้า ๆ น้ำมันเห็นอะไรชัด อันนี้จิตใจก็แบบเดียวกัน กิเลสมันเป็นเมฆเป็นหมอกเหมือนว่าปิดบังใจอยู่เรื่อย ๆ ทีนี้พออันนั้นออกแล้วมันจ้าเลย จ้าอย่างนี้พูดไม่ถูกนะ จ้าอย่างไม่มีกิเลสปิดบัง พูดไม่ถูก แต่รู้ไม่ผิด เวลาจะพูดออกมาเหมาะสมไม่เหมาะสม มันหากตัวเอง สำหรับผู้รู้ที่จะควรพูดหนักเบาเล็กน้อยหรือไม่พูด ท่านจะรู้ของท่านเอง

อย่างพ่อแม่ครูจารย์มัน ท่านพูดของท่านไป แต่ก็เดชะอยู่ อันนี้มันก็มักจะแยบ ๆ จะรู้ลู่ทาง เพราะฉะนั้นจึงได้เตือนหมู่เพื่อนเสมอ เพราะเราเคยตามหลังท่านไป

ท่านจะมีถามเรื่อย หืออันนั้นใช้ไหม เรายิ่งฟัง เป็นแต่เพียงว่าพอเดินจากไป ควรจะถามก็ถามเสียบ้างเท่านั้น หากว่าจะถามจริง ๆ ท่านจะจ้อหรือท่านจะยำ อย่างนั้นละ จิตของท่านผู้สิ้นกิเลสแล้วกับจิตของพวกเรา ๆ ท่าน ๆ มันเป็นจิตสัวมจิตถาน จิตของท่านเป็นจิตอรรถจิตธรรม ถ้าว่าตุ๊กก็ตุ๊กธรรมะบริสุทธิ์ล้วน ๆ ภายในใจ ตุ๊กเรามันตุ๊กตุ๊กอยู่ ในสัวมในถาน เข้าใจไหม มันผิดกันนะ

เวลามันได้เป็นขึ้นในจิตแล้ว ท่านว่า สนฺทิกฺขุโณ พระพุทธเจ้าประกาศสิ้นมาแล้ว เป็นพระองค์แรกแน่นอนทุกอย่าง สนฺทิกฺขุโณ รู้ผลงานของตัวเอง ผลงานได้หนักเบา มากน้อยลึกตื้นหยาบละเอียดแค่ไหน จะเป็น สนฺทิกฺขุโณ เป็นเครื่องตัดสิน รู้ ๆ ผลงานของตัวเอง เวลาถึงขั้นที่สุดยอด เป็น สนฺทิกฺขุโณ ขั้นสุดยอดมันก็ประกาศขึ้นมาแล้วจะถามใคร เป็นอย่างนั้นละ

จิตเท่านั้นควรแก่ธรรม และในขณะที่เดียวกันมันก็เป็นภาชนะของกิเลส จะว่าควรแก่กิเลสเราก็ไม่อยากจะพูด เพราะจิตนี้มันสูงได้ แล้วจะไปใส่กับอันต่ำ ๆ นี้ก็ไม่อยากจะพูดนะ แต่มันเข้ากันได้อยู่ เวลามันเปิดออกมาอย่างนี้ กิเลสทั้งหลายมันเป็นเหมือนมูตรเหมือนคูด ธรรมเป็นเหมือนน้ำดับไฟ ดับลงไปแล้วไฟก็ดับลงไป สงบลงไป จิตใจก็สว่างจ้าไปเรื่อย ๆ อย่างนั้นนะ

เรื่องภาวนาไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย พระพุทธเจ้าตรัสรู้ด้วยภาวนา สภาวทั้งหลายเป็นสภาวะของพวกเราด้วยภาวนา มันลงในจุดนี้ ๆ เพราะฉะนั้นพุทธศาสนาของเรา รากฐานแห่งพุทธศาสนาก็คือจิตตภาวนา ธรรมะทั้งหลายจะเกิดขึ้นจากจุดนี้ ๆ จนสว่างจ้าไปหมดก็ออกจากจุดนี้ ที่ไม่เคยภาวนาหรือภาวนาก็เอาเสื่อเอาหมอนมัดติดหลังติดคอมันไม่ได้เรื่องนะอย่างนั้น มองไปที่ไหนเห็นแต่เสื่อแต่หมอน มองหาคนไม่เห็น เห็นแต่เสื่อแต่หมอนมัดติดหลังติดคอไป คนทั้งคนไม่เห็น เห็นแต่เสื่อแต่หมอน อันนี้เห็นแต่ความขี้เกียจขี้คร้าน ความไม่เอาไหน ความเผอเรอต่าง ๆ ไม่มีธรรม สติธรรมเป็นต้นฝังอยู่ในจิตพอจะเป็นเครื่องกระจายออกแห่งความรู้ทั้งหลายบ้างเลย มันก็ไม่รู้ละ

สตินี้เป็นของสำคัญมาก ตั้งแต่ลัมมุกคลูกคลาน สติต้องฝึกให้ดี จากนั้นไปก็เป็นสติปัญญาอัตโนมัติ ถึงขั้นมหาสติมหาปัญญา ทะลุถึงจิตหลุดพ้น ไปตั้งแต่สติลัมมุกคลูกคลาน สตินี้จำเป็นตลอด แม้แต่ทำกิจนอกการในอะไร สติมีอยู่ สัมปชัญญะมีอยู่ ก็ไม่ค่อยผิดพลาด ผิดก็มีน้อย ถ้าแบบทำเอาตามอารมณ์นี้มีแต่เรื่องของกิเลส ผิดพลาดเสียแทบทั้งนั้นแหละ จึงต้องใช้ความพิจารณาทุกคน ๆ ที่พูดนี้ ต่างคนต่างมาศึกษาด้วยกันให้นำคติธรรมไปพิจารณาพิจารณาตัวเอง

ไอ้เรื่องความคิดมันจะคิดของมันตลอด พอมีเรื่องมาสัมผัสมันจะนำเข้ามา เพิ่มงานของตัวเองที่เคยคิดอยู่แล้วเข้าไปอีก เข้าไป ๆ ถ้าเป็นลักษณะปากเปราะอย่างนั้นมัน

จะออกรวดเร็ว แล้วกระทบกระเทือนคนนั้นคนนี่ไป คำพูดของเจ้าของที่ออกไปด้วยความไม่พิจารณาถือเป็นเพชรเป็นพลอยไปหมดนะ เป็นของดีของดีของถูกต้องไปหมด ทั้ง ๆ ที่มันผิดไปเรื่อย ๆ ถ้าใช้ความพิจารณาเสียก่อน ควรพูดค่อยพูด ไม่ควรพูดก็เก็บความรู้สึกไว้เสีย ส่วนมากให้เก็บความรู้สึกไว้ก่อนก่อนที่จะนำออกพูด ดี ไม่ค่อยผิดพลาด

ถ้าอะอะก็เปาะแปะๆ ออกมาแต่ผิดทั้งนั้น ทะเลาะกันก็ง่ายคนที่ไม่เก็บความรู้สึก ถ้าเก็บความรู้สึกแล้วทดสอบความคิดอ่านของเจ้าของ ควรพูดหรือไม่ควรพูด ถ้าไม่ควรพูดก็เก็บไว้เสียๆ อย่างนั้นไม่ค่อยผิด จะพิจารณาธรรมภายในก็ใช้ความคิดอย่างนี้แหละ พินิจพิจารณาหลายรอบหลายตลบทบทวนไม่ค่อยผิด ถ้าอะอะออกๆ ส่วนมากมักจะผิดทั้งนั้น ให้พากันจำเอาเนะนักภาวนา

แล้วอยู่ด้วยกันทะเลาะกันได้ง่ายด้วยนะ อะอะก็จะเอาตามใจเจ้าของชอบ ใจเขาก็ใจ ใจเราก็ใจ มีความรู้สึกผิดถูกชั่วดี รับความกระทบกระเทือนดีชั่วได้เช่นเดียวกัน เมื่อเป็นเช่นนั้นมันก็รับความสุขความทุกข์จากกันได้ ต้องพิจารณาเสียก่อน เอาละวันนี้ไม่พูดอะไรมาก

(มาจากศรียาเจ้าคะ ถวายเช็ค ๕,๐๐๐ แล้วก็ทอง ๒ บาทเจ้าคะ) ศรียาพระราช บางพระเราไปหมดแล้วแหละเหล่านี้ ไปเสียแหละเลย อย่าว่าธรรมดา บอกว่าไปเสียแหละเลย ทั่วประเทศไทยไปได้หมด เกี่ยวกับเรื่องการเทศนาว่าการช่วยชาติ บ้านเมืองของเรา มันก็ไปกว้างขวาง คิดดูซิอย่างสนามหลวง ก็มีพระองค์โตขึ้นไปเทศน์สนามหลวง หลวงตาบัวยังไปเทศน์จนได้เห็นไหมล่ะ เทศน์เสียเป็นชั่วโมง ๒๓ นาที เราไม่ลืมนะ ตอนนั้นมาครบ ชาติก็คือนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี นี่ชาติ ศาสนาก็คือพระเต็มเป็นพันๆ มาคอยฟังเทศน์วันนั้น มหากษัตริย์ก็คือฟ้าหญิง เสด็จมานั่งบัลลังก์ประทับ นู่นที่เขาจัดไว้ต้อนรับท่านอยู่นั้น ท่านก็ประทับที่นู่น ก่อนเทศน์นะ พอเราขึ้นเริ่มขึ้นธรรมาสน์ปั๊บ ท่านจะปั๊บมานั่งนี้เลยฟ้าหญิงนะ

เทศน์ที่สนามหลวงก็ไม่เทศน์เผ็ดร้อนอะไรมากนัก คือดูแกงหม้อใหญ่หม้อเล็ก การเทศนาว่าการเราพูดจริงๆ เราไม่เคยว่าคนชั้นใดภูมิใดที่จะมาฟังธรรม ธรรมนี้จะควรแก่คนชั้นนั้นชั้นนี้หรือไม่ ไม่เคยคิดนะ ธรรมนี้เหนือตลอดเวลา แต่ที่จะกระจายออกมาให้เป็นประโยชน์แก่โลกนั้นต้องคำนึงถึงสังคมที่เข้ามาเกี่ยวข้อง จะควรได้รับธรรมประเภทใดเป็นประโยชน์แก่กำลังของตน นั้นละจะออกตามนั้นๆ เพราะฉะนั้น การเทศนาว่าการสนามหลวงจึงไม่มีคำว่าเผ็ดร้อน เข้ากันได้อย่างสนิทเลยก็คือแกงหม้อใหญ่ เทศน์แกงหม้อใหญ่ ชั่วโมง ๒๓ นาที มีแต่แกงหม้อใหญ่แทบทั้งนั้น

ถ้าว่าพระก็ไม่ใช้พระกรรมฐาน ที่ท่านตั้งใจฟังอรรถธรรมเพื่อแก้กิเลสจริง ๆ มา นั่งฟัง ก็เป็นพระทั่ว ๆ ไป ไม่น้อยนะเต็มหมด ทีนี้พระเหล่านี้กับธรรมประเภทไหนจะ ควรกัน มันก็ควรกับไปทางแกงหม้อใหญ่เหมือนกัน มันก็เลยไปแกงหม้อใหญ่ ทั้ง ประชาชนทั้งพระไปเลย ถ้าหากว่าเป็นแกงหม้อเล็ก ผู้มุ่งต่ออรรถต่อธรรมต่อมรรคผล นิพพานแก้กิเลสเป็นลำดับ ๆ มานั่งอยู่นั้นมันจะวังเข้าถึงกัน ไม่คุยนะมันเป็นจริง ๆ พอ นั่งปั๊บอันนี้มองไปนี่มันจะบอกในหัวหมดเลย วันนี้เปิดเสียบ้างนะ มันไม่ได้คำนึงว่า ธรรมะนี้จะเทศน์ให้ใครฟังไม่ให้ใครฟัง เขาสูงกว่าธรรมหรือธรรมสูงกว่าเขา ธรรมนี้สูงกว่าโลกตลอด เรียกว่าโลกุตระธรรม แปลว่าธรรมเหนือโลกมาตลอด

การที่จะแสดงออกไปนี้ต้องมุ่งผู้ฟังจะได้รับประโยชน์มากน้อยเท่านั้น ที่จะว่า ธรรมนี้ควรแก่โลกหรือไม่ควรไม่ได้พูด เพราะมันเหนือตลอดแล้ว หัวใจก็เหนืออยู่แล้ว ใจกับธรรมเป็นอันเดียวกันก็เหนือกันตลอดอยู่แล้ว จึงไม่มีวิตกวิจารณ์กับสังคมา มากน้อยขนาดไหนชั้นใดภูมิใดไม่เคยคำนึงนะ ธรรมนี้เหนือกว่าตลอดเวลา แล้วทีนี้จะนำ ธรรมะประเภทใดมาให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง มันจะออกของมันเอง เป็นอย่างนั้น ให้ ทราบเสียนะ ถ้าเป็นเรื่องของกิเลสเต็มหัวใจแล้วมันจะสะทกสะท้านหัวน้ไขว ธรรมะนี้ เทศน์ยังงี้ ๆ ติดเราแล้วก็ติดเขา

นี่ละธรรมะประเภทอยู่ในส่วนในภายในโลกธรรม โลกธรรมล้อมรอบอยู่ ธรรมะ ที่อยู่ในท่ามกลางโลกธรรมก็มีการกระทบกระเทือน มีการประหม่าหรือหัวน้ไขว ถ้า ธรรมะเหนือโลกทั้งหลายหมดแล้วมันไม่มีอย่างนั้น ควรที่จะได้รับประโยชน์หนักเบา มากน้อยเพียงไรมันจะออกตามนั้น ๆ ให้พากันเข้าใจเอาไว้ สำหรับหลงตาบวนี้ตัวเท่า หนูก็ตามนะ แต่ความคิดที่จะว่า ประชาชนมาฟังเทศน์หนักเบา มากน้อย ธรรมะเราจะ ควรแก่เขาแค่ไหน ธรรมะเราต่ำกว่าเขาหรือสูงกว่าเขาไม่มี เป็นโลกุตระธรรม ธรรม เหนือโลกตลอดเวลา จะสงเคราะห์ได้มากน้อยเพียงไรจะออกตามนั้นเท่านั้นเอง เราพูด จริง ๆ เราไม่ได้คุย แต่ก่อนมันก็มีถ้าติดเขาติดเราเป็นได้นะ ถ้าไม่ติดใครไม่ติดอะไร เลยไปได้ทั้งนั้น เป็นอรรถเป็นธรรมล้วน ๆ เลยนั่น เอาละที่นี้พอ

(ขอโอกาสเจ้าคะ บ้านโคกนี้อยู่ใกล้กับบ้านนามนไหมคะ) ก็มันลูกกลมใส่กัน เดียวนี้มันจะถึงกันแล้วละ แต่ก่อนจะห่างกันก็ไกลกว่า บ้านนามนทางนั้น บ้านโคกทางนี้ ห่างกันประมาณก็ไกลกว่า เดียวมันต่อกันถึงกันแล้วแหละ บ้านนามนกับบ้านโคกมัน ลูกกลมถึงกันแล้ว บ้านมันขยายออกไปบ้านใหญ่ ถ้ามเพื่ออะไรว่ามา (กำหนดดูตาม รอยครูบาอาจารย์เวลาท่านเดินจรุดจก) บ้านโคก บ้านนามน แต่ก่อนนี้ไกล หมายถึงวัด นี้วัดนั้น ก็ไม่ต่ำกว่า ๒ กิโลเมตร แต่เดี๋ยวนี้บ้านมันติดกัน วัดอยู่ที่เก่าก็ตามแต่บ้านมัน ติดกัน บ้านติดกันเลยเดี๋ยวนี้ บ้านโคก บ้านนามน

เอ้อ เราพูดถึงบ้านโคก บ้านนามน เราได้พูดอยู่นี้ดูมันจะติดในเทปหรืออะไร ที่ว่าพรรษาที่ ๑๐ ที่บ้านนามนที่เราหนักมากที่สุดเลยการฝึกกรรมเจ้าของ พร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ ร่างกายก็ฝึกเอาเสียจนไม่ได้นอน บางคืนนั่งตลอดรุ่ง ๆ เลย ทางจิตก็ฝึกบีบบังคับกันเต็มเหนี่ยว จิตก็ทุกข์ร่างกายก็บอบช้ำก็คือบ้านนามน พรรษาที่ ๑๐ ละมั้ง (กุฎิพ่อแม่ครูจารย์อยู่ใกล้กับท่านอาจารย์มั่นไหมคะ เห็นแต่กุฎิท่านอาจารย์มั่น ไม่เห็นกุฎิพ่อแม่ครูจารย์) กุฎิเราอยู่ในป่านะ ที่บ้านนามนกุฎิเราอยู่ในป่านั้น กุฎิท่านอยู่กลางวัดนี่นะ อยู่ไกล ห่างกัน แต่จิตใจกับการสืบทอดกันนี้เกี่ยวข้องกันกับเราไม่ได้ไกลนะ แต่เรื่องกุฎิไกล ห่างกัน เราอยู่ในป่าจริง ๆ นั้น กุฎิท่านอยู่ท่ามกลางที่โล่งแจ้ง เราอยู่ในป่าลึก ๆ ที่บ้านนามน

บ้านนามนนี้เป็นบ้านหนักมากที่สุดในการประกอบความพากเพียรของเราหนักทางด้านจิตใจ ฝึกกรรมเอาแหกเลย ทางด้านร่างกายก็นั่งตลอดรุ่ง จนกระทั่งท่านเตือน ท่านไม่ได้เตือนตรง ๆ ละ ท่านแยบ ๆ ๆ มันก็รู้ทันที เพราะวันไหนถ้าลงได้นั่งตลอดรุ่งแล้ววันนั้นจะเหมือนกับแฉมเปียนขึ้นเวทีนะ ขึ้นไปหาท่านเหมือนแฉมเปียนขึ้นเวที ชัดกันนี้เสียงลั่นเลย นี่เห็นไหมละเวลามันเป็น มันไม่ได้สะทกสะท้านนะ มันพูดนี้พูดด้วยความดูดีภายในจิตใจ และพูดให้ท่านได้ฟังแล้วให้ท่านได้เมตตาว่า การพูดไปทั้งหมดนี้ชะดัดข้อตรงไหน ๆ ให้ท่านได้แนะเรา ๆ นำออกมาแล้วก็เอาอีก ๆ เพราะฉะนั้นจึงหนักมาก นั่งตลอดรุ่งบ่อย

ที่บ้านนามนจึงเป็นพรรษาที่หนักมากที่สุด กลางวันนี้ไม่นอนเลย เว้นแต่กลางคืนเรานั่งตลอดรุ่งแล้วกลางวันเราจะพักให้ ถ้าธรรมดาแล้วกลางวันไม่นอนให้เลย นั้นละปีนั้นละปีประมาณหนักปีหนึ่ง ปีบ้านนามน หนักทั้งร่างกายและจิตใจหนักไปด้วยกัน จากนั้นไปแล้วธรรมะขั้นสูงมันมักจะหนักทางด้านจิตใจ ร่างกายมันก็หนักเหมือนกัน แต่ถ้าเทียบทางด้านจิตใจซึ่งทำงานโดยอัตโนมัติแล้ว งานทางด้านจิตใจจะหนักมากกว่า มันไม่หยุดทำงานทางด้านจิตใจ คือธรรมก้าวเดินด้วยอัตโนมัติ คือมันมีกำลังวังชา มีเครื่องดูดีต่ออรรถต่อธรรมต่อมรรคผลนิพพานแล้ว ความซึ้งเกียจซ์คร้านหายหน้าไปหมด

เดินจงกรมนี้จนจะก้าวขาไม่ออก ถึงจะออกจากทางจงกรม คือมันเพลินไปหมด ก้าวขาไม่ออกมันจะไปได้อย่างไรคนเราใช้ไหม นั้นเรียกว่ามันเดินเต็มเหนี่ยว ก้าวขาไม่ออกแล้วก็ต้องพัก พักแล้วก็ยังไม่ลืมนะ นี่ละที่เชื่อพระโสณะ ท่านประกอบความเพียรจนฝ่าเท้าแตก แต่ก่อนก็เห็นในตำรา ท่านเดินจงกรมจนฝ่าเท้าแตกพระโสณะ ที่นี้ก็มาเข้ากันได้ตอนความเพียรเราเข้าขั้นนั้นละ เข้าขั้นถ้าลงได้ลงทางจงกรมหยุดไม่เป็น จนกระทั่งก้าวขาไม่ออก คือมันเมื่อยล้าไปหมด กำลังหมดแล้วหยุด นั้นละเรียกว่ามัน

ไม่มีกำลังจะเดินต่อไป แล้วมันก็หยุดของมัน ถ้าจะให้มันหยุดเองนี่มันหยุดไม่เป็นนะ คือจิตนี้มันดูดีหมดตลอดนะ นี่เรียกว่าความเพียรอัตโนมัติ

ที่นี้พระโสณะในตำราท่านบอกว่า พระโสณะท่านเดินจงกรมจนฝ่าเท้าแตก ไร่เราไม่แตก แต่มันเข้ากันได้แล้ว ถึงขนาดที่ว่าเอาเท้ามาดูจริงๆ มาดูเท้าเจ้าของ คือพอมานั่งอย่างนี้ เท้านี้มันออกร้อนเหมือนพื้นโฟลนทั้งสองเท้านี้ละ ไร่ เท้าเราที่มันแตก เหนียว ทำไมมันถึงร้อนเอานักหนา ครั้นมาดูมันไม่แตก แต่เวลาเราเอามือลูบคลำน้ำมันเสียว นี่มันจะถึงเนื้อนะ มันเสียวนี้จะถึงเนื้อ หนึ่งน้ำมันบางเข้าไปๆ จะถึงเนื้อแล้วนั้น พอลูบคลำน้ำมันจะเสียวๆ นี่ละเราถึงแค่เสียว ยังไม่แตกนะ พูดีให้มันเต็มยศ กิเลสแตกเสียก่อน ถ้ากิเลสไม่แตกฝ่าเท้าจะต้องแตกแน่นอน ก็ถ้าลงได้ลงทางจงกรมมันไม่รู้จักหยุดนี่นะ นี่ละอำนาจของธรรมดูดี

อำนาจกิเลสดูดีมันจะดึงเข้าไปใส่เสือใส่หมอน เข้าใจไหม เข้าใส่เสือใส่หมอน ทั้งนั้นละ มันไม่ได้ดึงเข้าไปหาทางจงกรม ถ้าเป็นธรรมดึงแล้วเข้าทางจงกรม เดินจงกรมไม่รู้จักหยุด ถ้าวานั่งเหมือนหัวตอ สุดท้ายก็แข็ง มันนอนไม่หลับ ออกจากเตียงก็ลงนั่ง นั่งมันก็หมุนของมัน หมุนอรรถหมุนธรรม เดินก็เดินด้วยอรรถด้วยธรรม แล้วสุดท้ายมันก็สว่าง ตลอดรุ่งเลยเราไม่หลับ มีหลายคืน นี่ละเวลาความเพียรมันหมุนของมันเอง ฝ่าเท้าเราออกร้อนวูบๆ มาดูฝ่าเท้าก็ไม่แตก แต่มาลูบๆ นี่เสียว นี่แสดงว่าหนึ่งอันนี้มันบางเข้าไป มันจะเข้าไปถึงเนื้อแล้ว พอลูบนี้มันเสียว จากนั้นก็ถึงเนื้อ พอถึงเนื้อแล้วก็เรียกว่าฝ่าเท้าแตก

มันไม่ใช่แตกอย่างนี้นะ มันทะลุเข้าไปๆ บาง หนึ่งส่วนหยาบนี้ขาดเข้าไปๆ ก็ไปถึงเนื้อ พอไปถึงเนื้อแล้วก็เรียกว่าฝ่าเท้าแตก อันนี้เราพอลูบอย่างนี้มันเสียวแล้ว จะเข้าถึงเนื้อแล้ว กิเลสมันแตกเสียก่อน พูดีให้มันชัดเจน นั่นละถึงขั้นความเพียรหยุดไม่ เป็น กลางคืนเวลาไหนก็ตาม ถ่าลงได้ลงทางจงกรมแล้วล้มเวล่ำเวลา เดินจงกรมจิตมันจะหมุนของมันเรื่อย ตานี้ฝ่าฟางนะ ฟังให้ชัดเสีย ไร่เรื่องความเพียรหมุนตัวเป็นเกลียว นี่ไม่มีวันมีคืน ไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า จนก้าวขาไม่ออกถึงรู้ละ นี่ก้าวขาไม่ออกมันหมดกำลังแล้วหยุด

นั่นละถ่านานเข้าไปกว่านั้นฝ่าเท้าจะแตก ของเรานี้เป็นแต่เพียงออกร้อนยังไม่แตก กิเลสแตกเสียก่อน นี่ก็เป็นพยานกันได้กับพระโสณะ ที่ท่านเดินจงกรมจนฝ่าเท้าแตกในตำรา ที่นี้ก็มาโดนเอาเรา ตัวเราเป็นขึ้นมา อย่างนี้เรียกว่ารับกันได้ ยอมรับทันที แต่เรายังไม่แตก เป็นแต่เพียงว่าเสียวๆ มันจะแตกแล้วมันจะทะลุถึงเนื้อ มันเสียวๆ เป็นอย่างนั้นนะ ทำอย่างนั้นละทำความเพียร ถ่าลงถึงขั้นความเพียรอัตโนมัติแล้วมันไม่มีเวลานะ ไม่มี ความขี้เกียจขี้คร้านหายหน้าไปหมดเลย มีแต่ความหมุนตลอดๆ อยู่

อย่างนั้น แม้ที่สูดนั่งฉันจ้งหันอยู่นี้ะ มันไม่ได้อยู่กับอาหารการกินนะ จิตอันหนึ่งที่เป็น
อัตโนมัตติของมัน กับกิเลสกับธรรมพัดกันอยู่ภายในจิต มันจะหมุนกันอยู่ลึก ๆ นะ

ทางนี้ก็ฉันไป ๆ แต่เจตนาจริง ๆ มันไม่มาอยู่ในอาหาร มันอยู่นั้น นี่พูดถึงเรื่อง
มันเป็นมาแล้วจึงมาเล่าให้ฟัง นี่ละถึงขั้นเป็นอัตโนมัตติเป็นอย่างนั้น เราจะทำอะไร ๆ อยู่
ก็ตาม เรื่องอัตโนมัตติระหว่างกิเลสกับธรรมพัดกันนี้เป็นอย่างนั้นตลอดเลย มันไม่ได้
ตั้งใจมันหากเป็นของมันเอง นี่เรียกว่าอัตโนมัตติ ความเพียรอัตโนมัตติ มีแต่เรื่องอรรถ
เรื่องธรรมล้วน ๆ ในหัวใจ เวลามันขึ้นก็เกี่ยวขี้อันมันไม่ได้ไปหาธรรมนะ ไปหาแต่สื่อ
แต่หมอนเอามาอวดกัน เข้าใจไหม คนนี้ก็ได้สื่อได้หมอนเต็มตัว คนนี้ได้เต็มตัว หมด
ทุกคนนี้มีสื่อมีหมอนติดตัว มองไปนี่ไม่เห็นคนเลย เห็นแต่สื่อแต่หมอนเต็มตัวมา

พวกเรามีแต่สื่อหมอนเต็มตัวมาอวดกัน ท่านมีแต่ธรรมเต็มหัวใจมาอวดกัน
ต่างกันไหมละ นี่เอามาเทียบให้ทราบถึงจิตที่มันเป็นขั้นอัตโนมัตติ คือมันจะไปแล้วนะ
นั้น ยังไงก็ไม่ถอย จะพันแน่นอน มันเป็นของมันเดี๋ยวนั้น เหมือนวานิพพานอยู่ชั่ว
เอื้อม ๆ อย่างนี้ความเพียรหยุดไม่ได้เลย นอนก็ต้องบังคับให้นอน เอาพุทโธบังคับ จะ
ให้สงบก็เอาพุทโธบังคับ จะให้มันอยู่เฉย ๆ สงบจากสติปัญญาที่หมุนฆ่ากิเลสมันไม่
หยุดแหละ มันรุนแรงของมัน ต้องเอาพุทโธ ๆ บังคับ

สติบังคับพุทโธ ๆ มันสงบ สงบจะนอนก็นอนได้ สงบจะเป็นสมาธิก็เป็นได้ตอน
นั้นนะ ถ้าจะบังคับให้มันอยู่เฉย ๆ ให้มันสงบไม่ เพราะสติปัญญามันมีกำลังมากหมุน
อยู่ข้างนอก พอปล่อยพับผิงเลย นั้น นี่ละขั้นสติปัญญามีกำลังกล้า ให้ท่านทั้งหลายฟัง
เสีย ผ่านมาหมดแล้วที่มาพูด ไม่ใช่มาพูดเฉย ๆ ถึงขั้นมันแก้กล้าสติปัญญาแก้กล้าเป็น
อย่างนั้นเป็นอัตโนมัตติ เอาละที่นี้พอ

(ทองคำได้ ๒ บาทครึ่งผม) เอ้อ เท่าไรเอา ๒ บาทก็เอา ๓ บาทก็เอา หรือห้า
บาท ๆ มา มาเถอะ หนองกะปาดจะมาก็มา เข้าใจไหม ห้าบาท ๆ เข้าใจไหม ๕ บาท
พวกนี้มันไม่มีวาสนา มันมาเต็มศาลา มันไม่มีใครมีวาสนาละพวกนี้ บ้านหนองกะปาด
อยู่ติดกับคำชะอี คั่นกันทุ่งนาเล็กๆ เดียวนี้มันน่าจะถึงกันแล้วหนองกะปาดกับบ้านคำ
ชะอี นี่ละที่ว่า ห้าบาท ๆ เข้าใจไหม มันยังไม่เข้าใจ ดูท่ามันยังเช่อซ่า พวกนี้มันยังไม่
เข้าใจเลย เราจะต้องแหยบให้ฟังก่อนนะ มันไม่เข้าใจพวกเช่อซ่า

คือบ้านหนองกะปาดเขาเลี้ยงวัวฝูงไว้ ฝูงนั้น เมื่อพ่อค้าเขาไปติดต่อเขาก็ไป
ซื้อที่เจ้าของเลี้ยงวัวฝูงวันนั้น ที่นี้พ่อค้าเขาจะให้ตัวละ ๓ บาท แต่เจ้าของนั้นจะเอาตัว
ละ ๔ บาท ทางนั้นให้เขา ๓ บาท ทางนี้ก็ ๔ บาทเรื่อย ๆ เข้าใจไหมละ พูดมันต้อง
ยกตัวอย่างให้ชัดเจนซี ไม่ชัดเจนพวกนี้มันโง่ มันดูไม่ออกฟังไม่ออก เพราะฉะนั้นจึง
ต้องได้ทำให้ชัดเจน กอไก่ กอกา สระอิ สระอา มาพร้อมกันหมดมันถึงจะเข้าใจใช้ไหม

เจ้าของผู้ขายวัวมันนั่งชันเข่า มันปล่อยทำไว้นี้ละ เรื่องจริงมันเป็นอย่างนั้นว่าไง อันนี้ เขาก็มาซื้อวัว เขาจะให้ตัวละ ๓ บาท ทางนี้ก็ ๔ บาทๆ พอตีเมียมันขึ้นมา มันนั่งอยู่ชานกับลูกค้าที่เขาซื้อวัว พอขึ้นมาเห็นมันนั่งชันเข่า ปล่อยทำเข้าใจใหม่ ปล่อยทำเมียมันเห็นมันอายซิเมีย เมียขยิบตาใส่ป๊อ เข้าใจใหม่ละ มันเห็นทำผิวละมันอายเขา ขยิบตาใส่ผิว

ผัวนึกว่าเมียให้ขึ้นราคา พอเมียขยิบตาป๊อทางนี้ก็ ห้าบาทๆ เลยเมื่อกี้เข้าไปในห้อง อู๊ย ตั้งแต่ ๓ กับ ๔ บาทก็ยังไม่ลงกันได้ ทำไมอยู่ๆ ก็ไป ๕ บาท ๖ บาทยังงั้น ไม่เอาแล้วเรา เขาก็ลงไป พอเขาลงไปแล้วเมื่อกี้ออกมา ที่เขาจะซื้อตัวละ ๓ บาทมันก็น่าจะขายให้เขาได้แล้วนี่ละ ก็เธอขยิบตาใส่ฉันว่าให้ขึ้นราคาฉันก็ขึ้นราคาละซิ ไม่ขยิบยังงั้นปล่อยทำให้เขาเห็น มันอายเขาจะตายแล้ว อู๊ย เสียตาย.เขาไปได้ห้าทวีปแล้ว นี่ละ ทำนี้ทำขาดทุน เข้าใจใหม่ มันปล่อยทำ ทำขาดทุน ไม่ได้กำไร ๔ บาทก็เลยไม่ได้ ยังจะบีนเอา ๕ บาทอยู่ เขาก็เปิดละซี เอาละพอ

รับชมและรับฟังพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่

www.luangta.com หรือ www.luangta.or.th

และสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน *FM 103.25 MHz*

และเครือข่ายทั่วประเทศ